

Näringsdepartementet
Sekretariatet för EU och internationella frågor

Rådets möte (jordbruksministrarna) den 14 maj 2019

Kommitterad dagordning

Ansvarigt statsråd: Jennie Nilsson

Jordbruk

Lagstiftningsöverläggningar

3. Reformpaketet för den gemensamma jordbrukspolitiken, CAP, efter 2020;

- Förordningen om strategiska planer inom GJP

- Diskussion om den nya genomförandemodellen

Förslagets innehåll:

Kommissionens lagstiftningsförslag om reform av den gemensamma jordbrukspolitiken, CAP, efter 2020 presenterades den 1 juni. Reformpaketet består av tre förordningsförslag.

Kommissionen föreslår att medlemsländerna för budgetperioden efter 2020 ska få ett större ansvar i sitt genomförande av politiken. Varje land ska ta fram en strategisk CAP-plan som omfattar både pelare 1 (inkomststöden) och pelare 2 (landsbygdsprogrammet). I planen ska länderna genom val av åtgärder och stöd villkor samt budgetfördelning till de olika åtgärderna redovisa hur de 3 allmänna och de 9 specifika målen för CAP ska kunna nås.

Angående revision av politikens genomförande föreslår kommissionen att principen om en modell med samordnad granskning införs, ”single audit”, i syfte att undvika icke samordnade, överlappande kontroller och revisioner. Genom detta kommer kommissionen i fortsättningen i högre grad förlita sig på det arbete som Ekonomistyrningsverket gör i Sverige i sin granskning av CAPs genomförande.

Den nya genomförandemodellen

Politiken föreslås i högre grad bli resultatorienterad och en uppföljning ska ske mot de angivna målen genom ett antal indikatorer. Detta är till viss del en förändring då politiken idag, i högre grad, är uppbyggd utifrån att detaljerade regler fastställs på EU-nivå som sedan kontrolleras av kommissionen ner på brukarnivå.

Utöver själva kontextindikatorerna som beskriver grundläggande förhållanden för jordbruket och landsbygden föreslås tre olika typer av indikatorer. Utfalls-, resultat- respektive effektindikatorer. Effektindikatorerna kommer att sammanställas av kommissionen utifrån data som erhålls från länderna. Med hjälp av effektindikatorerna ska politiken följas upp på längre sikt.

Utfallsindikatorerna anger insatser i form av olika åtgärder. Resultatindikatorerna är i stor utsträckning relaterade till utfallsindikatorerna och kan till exempel ange hur stor andel av jordbrukarna som omfattas av en åtgärd. Utfalls- och resultatindikatorerna är centrala delar i prestationsrapporten som ska lämnas till kommissionen den 15 februari varje år.

Kommissionen har i valet av indikatorer utgått från dagens indikatorer men har även kompletterat med nya indikatorer för att fånga in förändringar i politiken och en ökad ambition på särskilda områden. Utgångspunkten är att indikatorerna ska baseras på befintliga och tillgängliga data och gå att sammanställa och vara relevanta för samtliga länder. Medlemsländerna har dock möjligheter att komplettera med egna indikatorer för att följa upp politiken mer utförligt.

Vid rådet i maj avser ordförandeskapet att diskutera förslaget om den nya genomförandemodellen. Dessa delar diskuteras dock fortfarande på teknisk nivå i rådsarbetsgrupp. Diskussionen på teknisk nivå handlar dels om

utformningen av indikatorerna, dels om själva resultatrapporteringen och vilka konsekvenserna blir när medlemsländerna inte når sina mål. Det återstår även att klarlägga på vilket sätt medlemsländerna ska planera årliga mål för olika typer av åtgärder. Två utestående frågor rörande resultatrapporteringen handlar om medlemsländerna ska rapportera årligen eller endast vart annat år samt hur planeringen av milstolpar för utbetalning av stöd till åtgärder som inte är djur- eller arealbaserade ska gå till.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Vägledande principer för regeringen i förhandlingarna om CAP är totalt väsentligt minskade utgifter, marknadsorientering, lika konkurrensvillkor, stärkta miljö- och klimatambitioner samt förenkling.

Regeringen är positiv till kommissionens ansats att ge medlemsländerna en ökad flexibilitet i genomförandet samt att politiken i högre grad än i dag ska vara resultatorienterad. Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom grunderna för kommissionens förslag till genomförandemodell. För att CAP ska bli mer resultatorienterad krävs det att kommissionen går från dagens uppföljning av regelefterlevnad till ett resultatorienterat system där kommissionen följer upp genomförandet med relevanta indikatorer. Det är viktigt att förslaget till ny genomförandemodell innebär att implementering och uppföljning blir enklare både för myndigheterna och stödmottagare.

Regeringen anser att det är viktigt att indikatorerna i så stor utsträckning som möjligt utgår från befintliga data och att valet av indikatorer även speglar målen för CAP på ett bra sätt. När det kommer till enskilda indikatorer är därför regeringen positiv till att antibiotikaanvändning i jordbruket är något som kommer att följas upp. Några exempel på indikatorer som är mindre lämpliga är indikatorn om rättvis fördelning av stöd och indikatorn som anger hur stor andel av marken som omfattas av grundvillkor då det är en indikator som kan innebära svårigheter att få fram relevant data.

Datomet för den årliga resultatrapporten, 15 februari, kan vara en utmaning för stödmyndigheten och det är därför viktigt att det som ska rapporteras in bygger på data som i hög utsträckning kan tas fram direkt från befintliga stödregister och inte kräver allt för omfattande ombearbetning av data.

Regeringen ser det som rimligt med en årlig rapportering av indikatorerna givet övergången till en resultatorienterad genomförandemodell. Om det i de

fortsatta tekniska diskussionerna är möjligt att hitta en enklare administrativare modell där indikatorerna endast redovisas var annat år bedömer regeringen att det finns skäl att överväga detta.

Regeringen ser en risk med att planeringen och rapporteringen av så kallade enhetsbelopp för stödåtgärder som inte är areal- eller djurbaserade kan bli administrativt betungande. Det är därför viktigt att arbetet på teknisk nivå fortsätter i dessa delar för att hitta en lösning som går att hantera för stödmyndigheterna. Det är även viktigt att inte formerna för resultatrapporten eller fastställandet av årliga milstolpar i sig styr vilka åtgärder medlemsländerna väljer i sitt arbete med den strategiska planen.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Frågan var senast föremål för information i miljö- och jordbruksutskottet den 11 april 2019 och för samråd med EU-nämnden den 12 april 2019.

Fortsatt behandling av ärendet:

Ordförandeskapets målsättning är att nå en första överenskommelse om CAP-reformen, i de delar som inte är relaterade till budgeten, vid rådsmötet i juni. En omröstning om förslagen i Europaparlamentets jordbruksutskott genomfördes 1 och 2 april. En slutlig överenskommelse mellan parlamentet och rådet bedöms kunna ske tidigast när en överenskommelse skett om EU-budgeten för kommande period.

Faktapromemoria:

Fakta-PM 2017/18:FPM 140.

Icke lagstiftande verksamhet

4. En långsiktig klimatstrategi för EU

- Föredragning av kommissionen och diskussion

Denna ordinarie dagordningspunkt var aviserad för jordbruks- och fiskerådet i april 2019 men ströks från dagordningen på grund av tidsbrist, och tas nu istället upp på rådet i maj.

Förslagens innehåll:

Parisavtalet uppmanar parterna att senast 2020 ta fram långsiktiga strategier för att minska utsläppen av växthusgaser. Den 28 november antog kommissionskollegiet meddelandet om en långsiktig klimatstrategi för EU. Strategin är inget lagstiftande förslag utan en strategisk vision, som bygger på en detaljerad analys, av hur EU kan bidra till Parisavtalets mål. Inga förändringar inom EU:s klimat- och energiramverk till 2030 föreslås.

Kommissionen har i strategin bedömt åtta olika scenarier för hur olika samhällssektorer ska kunna bidra till EU:s framtida klimatmål. Scenarierna varierar mellan 80 procents minskning av växthusgaser till 2050 och nettollutsläpp 2050.

Ordförandeskapet har inför mötet tagit fram en kort sammanfattning av kommissionens förslag och dess kopplingar till jordbruket, som bakgrund till diskussionen i jordbruks- och fiskerådet. Den lyfter fram kommissionens beskrivning av byggstenen bioekonomi och kolsänkor som särskilt viktig för jord- och skogsbruket, och med befolkningsökningen, att EU:s jord- och skogsbruk måste leverera tillräckligt med mat, foder och fibrer och material. Den tar också upp att icke-CO₂-växthusgasutsläpp kan minskas genom effektiv och hållbar produktion, att digitalisering och smarta tekniker behövs för precisionsjordbruk, samt att innovation är alltmer viktigt bl.a. för ökad produktivitet. Vidare tar den upp vikten av att bibehålla och öka kolinlagringen i skog, jordar och i odlingsmark, samt att byggstenen om cirkulär ekonomi förutsätter resurseffektiv användning av råmaterial och biomassa.

Sammanfattningen lyfter fram att strategin kan utgöra ett ramverk för omställning och vikten av forskning, innovation, investeringar och kompetent arbetskraft i landsbygdsområden. Övergripande prioriteringar för den långsiktiga omställningen som tas upp är att stödja en hållbar bioekonomi, diversifiera jordbruket, djurhållning, vattenbruk och skogsbruk, att stärka produktivitet samtidigt med klimatanpassning, bevara och restaurera ekosystem, säkerställa hållbar användning och brukande av mark och vattenresurser.

Ordföranden har inför mötets diskussioner cirkulerat frågor om kommissionens förslag anger rätt riktning för EU:s långsiktiga bidrag till att

nå målen i Parisavtalet vad gäller jord- och skogsbruket, samt vilka åtgärder ministrarna ser som mest angelägna på nationell och på EU-nivå.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar meddelandet om en långsiktig klimatstrategi och att strategin beskriver hur en omfattande omställning kan ske inom ramen för scenarier som är i linje med temperaturmålen i Parisavtalet. Att kommissionen förespråkar netto-nollutsläpp av växthusgaser i EU till år 2050 är i linje med Sveriges position om att EU ska nå netto-nollutsläpp senast 2050, eller tidigare om vetenskapen visar att det krävs. Regeringen delar kommissionens bedömning att en omställning till netto-nollutsläpp 2050 behövs av både ekonomiska och miljömässiga skäl. Kostnaderna riskerar bli oacceptabelt höga och påverka industrins konkurrenskraft negativt om omställningen sker för sent och i otillräcklig omfattning. För att kunna förverkliga den målbild som kommissionen beskriver är det enligt regeringens uppfattning viktigt att omställningen, i likhet med vad kommissionen pekar på, inleds tidigt och omfattar hela ekonomin samt görs på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Jordbruket berörs på många sätt och i många dimensioner av klimatfrågan. Regeringen tycker att kommissionens meddelande på ett bra och tydligt sätt har fångat upp komplexiteten i hur jordbruket berörs, hur det kan bidra och var viktiga områden att arbeta vidare med finns. På grund av det komplexa sätt som jordbruket berörs, anser regeringen att det fortsatta arbetet för jordbrukets omställning är viktigt att kunna utveckla nya innovativa lösningar, att kunna anpassa åtgärder till lokala och företagsspecifika förhållanden, att samtidigt kunna åstadkomma förbättrad klimatprestanda och anpassa produktionen till ett förändrat klimat och att säkerställa en ökad livsmedelsproduktion samt en utveckling av en generellt hållbar och konkurrenskraftig jordbrukssektor.

En ökad klimatambition kan inte åstadkommas utan att lantbrukarna är delaktiga i utvecklingen och att de åtgärder som föreslås är samhällsekonomiskt effektiva och relevanta för jordbrukarna.

Regeringen stödjer en ökad miljö- och klimatambition vad gäller CAP. Därför bör en stor andel medel avsättas för miljö och klimatåtgärder, inom ramen för en minskad CAP. Regeringen anser generellt att det inom CAP bör finnas utrymme att genomföra riktade åtgärder eftersom detta är mest

effektivt för att möta klimatutmaningar nationellt och lokalt, på ett innovativt och flexibelt sätt.

Regeringen anser att en fortsatt utveckling av bioekonomin ska främjas och att ett aktivt och hållbart skogsbruk ger mest långsiktig klimatnytta. Biobaserade bränslen och biobaserade material som ersätter material producerat av fossila råvaror har ett stort värde för samhället i en klimatomställning. Det nationella självbestämmandet över skogsfrågor ska värnas. Vidareutveckling av bioekonomi bör innebära stora möjligheter för jobb på landsbygden och konkurrenskraft för företag som agerar på en global marknad behöver beaktas i strategin.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Frågan var föremål för information i näringsutskottet och för samråd i EU-nämnden den 14 februari respektive den 15 februari 2019 inför konkurrenskraftsrådet i februari 2019. Frågan var senast föremål för information i näringsutskottet den 26 februari 2019 och för överläggning i miljö- och jordbruksutskottet den 28 februari 2019, samt för samråd i EU-nämnden den 1 mars 2019 inför energi- respektive miljørådsmötena i mars 2019.

Faktapromemoria:

En långsiktig klimatstrategi för EU 2018/19:FPM19.

5. Handelsrelaterade jordbruksfrågor

- Information från kommissionen och diskussion

Förslagets innehåll:

Det senaste WTO-ministermötet i Buenos Aires i december 2017 blev resultatlöst på jordbruksområdet och WTO-medlemmarna kunde heller inte enas om ett arbetsprogram för de fortsatta förhandlingarna. Breda diskussioner pågår i Genève om bl.a. begränsningar av handelsstörande jordbruksstöd, offentlig lagerhållning för livsmedelsförsörjning, marknadstillträde, den särskilda skyddsmekanismen (SSM) för utvecklingsländer och exportrestriktioner. Syftet är att försöka enas om

förhandlingsfrågor, möjliga att komma överens om vid nästa WTO-ministermöte som äger rum i Nur-Sultan, Kazakstan den 8-11 juni 2020.

EU:s agenda för frihandelsförhandlingar är framgångsrik. EU:s frihandelsavtal med Kanada och Japan innebär att över 90 % respektive 85 % av tullarna för livsmedel och jordbruksprodukter tas bort. En politisk överenskommelse nåddes med Mexiko i april 2018. EU förhandlar frihandelsavtal med bl.a. Mercosur¹, Australien och Nya Zeeland. EU är världens största exportör av livsmedel och jordbruksprodukter och exporten uppgick 2018 till ca 137,5 miljarder och värdet av nettoexporten till ca 21,2 miljarder euro.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Det multilaterala samarbetet inom ramen för WTO kvarstår som en prioritet för regeringen. Regeringen stödjer likaså EU:s förhandlingar med olika parter om bilaterala och regionala frihandelsavtal och för fram offensiva intressen på jordbruksområdet samtidigt som viktiga värden såsom klimat, miljö, människors och djurs hälsa främjas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Frågan var senast föremål för information i miljö- och jordbruksutskottet den 25 januari 2018 och för samråd med EU-nämnden den 26 januari 2018.

Övriga frågor

Jordbruk

6 a) Deklarationen om smart och hållbar digitalisering för Europas jordbruk och på landsbygden

- Information från kommissionen

Kommissionen avser återrapportera från ”Digital Day” i Bryssel den 9 april 2019. I år var ett av områdena digitalisering i jordbruket och på landsbygden. I samband med denna dag togs en deklARATION fram vilken belyser

¹ Brasilien, Argentina, Uruguay och Paraguay

utmaningar som jordbruket och landsbygden står inför och hur digitaliseringen på olika sätt skulle kunna bidra till lösningar på dessa. Sverige ställde sig bakom deklARATIONEN.

Denna övriga punkt var planerad för rådet i april men sköts fram till rådet i maj på grund av tidsbrist.

6 b) Uppföljning av domen från EU-domstolen i mål C-528/16

- Information från den nederländska delegationen

Nederländerna vill ha övriga medlemsstaters stöd för en uppmaning till den nya kommissionen att inkludera frågan om konsekvenserna av EU-domstolsavgörande om de nya genteknikerna på sitt arbetsprogram som en prioriterad fråga.

Nederländernas uppmaning riktar sig till europeiska institutioner så att de initierar en gemensam väg framåt som tar ställning till de rättsliga och politiska konsekvenserna av EU-domstolens avgörande kring riktad mutagenes. Nederländerna uppmanar därför kommissionen att ta ställning till hur adekvat EU-lagstiftningen om genetiskt modifierade organismer är inom ramen för sitt nästa arbetsprogram.

Fiske

6 c) Förordningen om Europeiska havs- och fiskerifonden 2021–2027

- Information från den spanska och den franska delegationen

I sin gemensamma deklARATION betonar Frankrike och Spanien vikten av Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) som finansieringsverktyg för utvecklingen och diversifieringen inom fiskerisektorn. I samband med förhandlingarna om en EHFF för perioden 2021–2027 vill Frankrike och Spanien lyfta särskilt tio olika aspekter som de anser skulle göra tillämpningen enklare och mer effektiv i förhållande till EHFF:s huvudmål.

Aspekterna som lyfts särskilt i deklARATIONEN är bl.a. högre medfinansieringsgrad, minskad administrativ börda genom färre rapporteringar och mer flexibilitet både gällande utbetalningar till medlemsstater och överföring av medel inom programmet, högre och flexibla stödnivåer, gemensamma resultatindikatorer, en mer flexibel definition av småskaligt fiske och möjlighet att återinföra lagringsstöd för fiskeriprodukter i fonden.